

Salvador Casanova i Grané: records a flor de pell

Joan Garriga i Andreu

El treballador

D'en Salvador Casanova, badaloní de naixement, català de sentiment, de família obrera i treballador manual, granollerí d'adopció - hi arribà el 1952 - en servo entre altres moltes imatges aquestes que lliurava de manera directa i sense cap voluntat de fer-ne un valor extraordinari: senzill de tracte, pensament fèrtil. Coherent en les idees i en les actuacions.

Tampoc obvio, perquè era molt propi d'en Casanova, això següent: fes fred o calor vestia la roba indispensable i amb espadenyes o sabatilles no massa cares, però pràctiques com ell. S'expressava i gesticulava de manera complexa i sense estridència, per bé que en algun moment la ràbia –dins d'un ordre- el feia més punyent i valent, i l'encoratjava a continuar defensant els principis i els mots que acuradament i de manera correcta aplicava en explicar les coses. En Salvador Casanova era un home que defensava amb dignitat les propostes que feia i amb dignitat corresponia a les contrapropostes que s'oposaven a les seves argumentacions. Tossut, sí. En Joan Camps i en Miquel Blancher, companys de lluites culturals i polítiques d'en Salvador, dissortadament també desapareguts, deien que ho era. Com si ells no ho fossin. I sort. En el fons, el país els volia i els necessitava així.

No penseu que aquestes ratlles estan escrites a l'atzar. És un pensament fet paraules i línies i amb pocs paràgrafs, fonamentat en el coneixement d'en Salvador al llarg de força anys de brega. És una imatge de moltes imatges que encara m'acompanyen en el record d'alguns dels seus trets més personals. I ho escric com a elogi.

Vull aclarir que en Casanova era un home senzill, però no simple, entès com a poc preparat. Tal vegada una de les expressions de la seva força estigués precisament en això: facilitat per analitzar les coses i voluntat de fer entendre que hi havia aspectes de la vida que calia explicar de forma directa i pràctica.

Concebia la vida, és a dir, pensament i acció, com una forma de treball en el qual la vida –i no és cap joc de paraules- donés sentit a les tasques diàries de relació, a la voluntat de construir una col·lectivitat millor, on la llibertat i el respecte, treballats dia a dia, fessin de fonament d'uns pilars sòlids enlairats molt amunt. És així com penso que en Salvador feia les coses i de la manera –en seria un exemple- com adaptà la feina professional del seu taller a les seves conveniències culturals o polítiques, guanyant el que li era necessari, i no era pas massa exigent, per anar tirant també dignament.

Persona gens sofisticada, amb un bloc de notes o amb un tros de paper a la butxaca de la camisa o de la samarreta, i amb un llapis o bolígraf que s'enredaven molt sovint amb les ulleres amb què jugaven les mans, curiós és de constatar que, en canvi, era capaç d'escriure centenars de pàgines amb dades, crides, pensaments i programes. Prenia els detalls i després els articulava. Ho feia com a laboriós que s'esforçava per fer bé la feina, i a fe que ho aconseguia, en un lloc on ell creia que el treball havia d'ajudar a engrandir la persona i no ser un parany, per bastir un món que volia més culte, més democràtic, més just, més lliure. I ho escric també com a elogi d'en Salvador, treballador d'un país que estimà molt sense sacralitzacions innecessàries. De pas, al·ludint a temes sacrosants: es tractava bé amb el clergat fins i tot amb forta

amistat amb alguns d'ells, per bé que amb una certa sornegueria diria que no eren del seu món. Era divertit en Salvador movent-se en aquest tema.

Un treballador instruït

La imatge de persona que constantment volia aprendre i que va dedicar molts esforços de la seva trajectòria personal a endinsar-se en camps musicals, lingüístics o històrics, em fa recordar i reivindicar en Salvador Casanova com un home d'extracció amb escasses possibilitats d'accés a la cultura, però que va saber compaginar les mancances del moment que li tocà viure i assolí una notable formació en diversos camps culturals.

Salvador Casanova s'havia forjat de manera autodidàctica en molts aspectes. Llegia, estudiava, aprenia a l'ombra dels ateneus i de les biblioteques públiques. Però també cursà estudis de manera ordenada. Aprofità el temps. Un exemple el trobaríem en la música. Lli agradava i això va fer que Casanova entrés en el món del solfeig, del violoncel, del piano, de l'harmonia. Badalona a través de l'Escola de Música li va permetre fer els primers passos en un camí que sempre li agradà. Passats els anys de mobilització per la guerra i de servei militar que acabà el 1941 amb unes experiències a l'espatlla difícil de pair, el 1944 tornava a emprendre de nou els passos perduts en camps i casernes militars. Fer memòria de l'Orquestra de Cambra de Badalona, i ja a Granollers, de l'Orquestra de Corda, del Quartet de Corda, els intents renovats per tal que aquests grups mai morissin, gaudir de Bach, Händel, Haydin, Vivaldi, Mozart, Tartini, Schubert, Wagner, també Ruera, és recordar aquells anys, de Casanova. Per a molts, la imatge d'un Salvador Casanova tocant el violoncel és desconeguda. Tampoc ell ho explicava com quelcom extraordinari. En tot cas, si ho feia era comentant una activitat normal de treball i esplai – que li plaïa molt- en un món que entenia que calia harmonitzar.

Un home cultivat i implicat en la defensa del país, trobà una de les formes de fer cultura en el Ballet Popular i es convertí a inicis dels anys cinquanta en un dels impulsors de l'Agrupació Sardanista de Granollers on ocupà la presidència. Persona inquieta com era, els més joves el podien trobar pocs anys més tard participant en Col·loquis de Joventut. Qui volia i podia, el tenia com a professor de català. A qui li arribava –els temps no eren massa propicis a informar de certes activitats culturals- sabia que Casanova escrivia i guanyava premis, entre ells el Premi President de la Generalitat que tingué lloc a l'Alguer l'any 1961, amb un assaig sobre la sardana.

L'any 1970, Casanova formava part d'un grup de persones que conreaven la llengua: el 1970 s'acordava constituir, a Granollers, la Junta Directiva de la delegació territorial d'Òmnium Cultural. Casanova en formaria part com a membre de la Junta Directiva. És clar que en Salvador s'amarava de cultura en molts terrenys: membre de les Joventuts Musicals, soci actiu de l'Agrupació Excursionista i del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural, entitats totes dues de Granollers. Una manera també de fer país, fer cultura, ho expressava amb la voluntat d'entrar, de gran, a cursar estudis universitaris. En efecte, als inicis de la dècada dels setanta començà història moderna a la Universitat de Barcelona. Ho feu, com sempre, com tot, de la manera més planera, normal. Casanova tenia un bon bagatge. Hi anava a gaudir i aprendre més si calia. Parlar d'història amb ell us asseguro que era esplèndid. Explicava i interpretava gairebé al mateix temps amb la mateixa força. En Salvador en tenia molta. L'expressava, però, amb humilitat. I vull escriure que per bagatge teòric i pràctic, cert que evidentment no entenia de tot, en Salvador era ciutadà preparat i que m'enfadava en alguna ocasió quan, d'entrada, es situava en un paper d'inferioritat en temes sobre

els que entenia i podia discutir perfectament. Era estratègia ? Li jugava un mal paper la seva extracció social ? No calia. Ans al contrari. De fet, que compartissis o no les seves idees, els seus plantejaments, la seva actitud davant la vida –amb el tema d'algunes teories de W.Reich no coincidíem pas- era una altra qüestió. Però fonaments en tenia, i sòlids, llaurats a través de llibres, partitures, escrits, a cops també de porra i garjola que es tancava i s'obria, d'esforços. En Salvador Casanova, no cal oblidar-ho, era un treballador d'un país determinat, en una època ben feixuga i a ell res li van regalar. Tampoc ho hauria acceptat. En canvi ho guardava com aquell qui diu, tot. Un magnífic arxiu ens ha llegat. Era un home instruït. Per a alguns un xic visionari. Utòpic. Per a altres coherent fins al límit convençut que en la ciutadania hi havia la base del poder popular.

El treballador d'una teoria política. L'activista constant

Resseguir la trajectòria d'en Salvador Casanova a través de les activitats polítiques és una feina complexa tant per l'aspecte de les aportacions teòriques com per l'anàlisi de la pràctica esmerçada al llarg de la seva vida. Tenia pressa per fer les coses. Temia que el temps emparessin amb tota la violència que calgués –física i moral-, la força de les mil i una raons d'Estat –sabia molt bé la història-, i que alguns només maldessin per esperar el moment de situar-se en llocs de poder. Els escrits fan surar aquest neguit. La pràctica era ben demostrativa de com criticava i alertava d'aquests perills.

Sentiment de pàtria oprimida, de catalanisme apedaçat, de nacionalisme i concepte de Països Catalans dins de cendres calentes, de classes socials i socialisme en una difícil conjuntura i deriva ideològica, la crua realitat de la derrota republicana i d'uns ciutadans aplegats i sotmesos en el maremàgnum del franquisme, el faran tenir contactes amb l'organització nacionalista i catòlica CC, incorporar-se a Front Nacional de Catalunya (FNC), després al Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN), entrar més tard al col·lectiu dels No-Alineats, treballar fins a l'extenuació a l'Assemblea de Catalunya, per la Candidatura d'Unitat Popular pel socialisme (CUPS) forjar o contribuir a la consolidació del Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional (BEAN), i participar en Nacionalistes d'Esquerra (NE). Sense deixar de citar la seva participació en comitès d'enllaços, taules d'independents d'esquerres, i treballar fins als moments finals en l'impuls d'assemblees populars. I enmig de tot plegat, i entre altres moltes coses, trobar temps per organitzar i caminar al davant de la Marxa de la Llibertat.

No és pas poc, perquè entremig hi ha hores de reunions clandestines, de trobades amb representants de partits, entitats o amb aquell i l'altre i, si calia, fora del territori de l'Estat espanyol. I de recursos contra sancions. I de presó. Malgrat tot, en Casanova escrivia i es comunicava extraordinàriament amb la paraula. Encara els faig més proper: en els mítings improvisava freqüentment, no tenia necessitat d'articular un pensament que de manera fàcil li fluïa. En Salvador era ben acollit però també incòmode, no deixava indiferent. Treia hores d'arreu i es movia incansablement. Teoria i pràctica a l'ensems. La dialèctica feta realitat a través de la voluntat d'en Casanova. Crec que l'anàlisi teòrica del seu concepte sobre nació, les apreciacions sobre l'existència o no i com d'Espanya, sobre les classes socials, sobre els Països Catalans, sobre la teorització per l'avenç de les llibertats democràtiques, sobre l'alliberament nacional, sobre la necessitat de trencament i, per tant, del no manteniment de cordes que ofeguen nacions i territoris des de l'Estat centralista, han estat ben poc treballades, per no dir gens, d'ençà de la mort d'en Casanova. Bàsicament, l'acte d'homenatge en el Museu de Granollers, el 1987 a Salvador Casanova, amb una exposició que es pogué visitar uns quants dies i el llibre *Per una nova Ibèria com a comunitat d'Estat independents i altres escrits*, aparegut el 1988, editat a través d'Edicions de la Magrana, fonamentat en el treball d'una comissió de

persones que recolliren diversos treballs d'en Salvador, en són l'excepció. Benvinguda la Plataforma i de nou l'esforç d'un grup de gent que hauria d'anar a més pensant i repensant Salvador Casanova i Grané.

I ara ho escric de tirada perquè ho tinc ben present: endinsar-se en les argumentacions teòriques de Casanova no és complicat. Té un llenguatge planer. Es vol fer entendre. No dóna voltes al que planteja i on vol arribar. Gairebé és buit d'aspectes innecessaris en el tema que tracta. Els aspectes claus es poden memoritzar fàcilment una vegada acabes l'escrit. Seguir-los de manera cronològica en depara la sorpresa de l'estret lligam entre tots. És un cos teòric finalment, i una anàlisi d'aspectes històrics, polítics, quotidians com els de l'afer dels Joglars a Granollers durant la Transició, aporten dades del moment i demostració del coneixement que Casanova tenia d'on venim i de com estava el país a cada moment. No parlava d'oïda, era persona de bon tractar, però quan calia era demolidor com amb els temes de la desaparició de l'Assemblea de Catalunya i la funció dels partits polítics i, tanmateix, amb l'objectiu final d'avançar construint una societat millor.

Fent balanç, em sembla correcte escriure unes darreres frases entre plany i crida a l'exigència, en un país que es troba embarrancat: Malaguanyat Salvador Casanova i Grané, que un dia de juny de 1982 ens deixares i que ens continuares neguitejant. El país està en deute amb tu.

Joan Garriga i Andreu

28 de març de 2009